

ELŐSZÓ

A modern bibliakutatás egyre nagyobb figyelmet szentel a Septuagintának, a héber Biblia görög fordításának. Erről tanúskodik számos nemzetközi konferencia, publikáció és fordítási projekt. A német bibliaszakértők már több mint húsz éve belefogtak a Septuaginta fordításába. Csupán tíz év kellett ahhoz, hogy 2009-ben megjelenjen a *Septuaginta Deutsch* cím alatt a görög Ószövetség német fordítása. Két évvel később, 2011-ben két vastos kiegészítő kötetet jelentettek meg, amelyek jegyzetekkel és bibliográfiai adatokkal segítik az érdeklődő olvasót.

A románul is olvasók rendelkezésére áll már több Septuaginta-fordítás is. Itt csak két kiadást említünk meg. A keleti ortodox egyházak a Septuagintát tekintik egyházuk hivatalos Bibliájának. Ennek értelmében a Román Ortodox Egyház hivatalos bibliafordításai is a Septuaginta görög szövegéből készülnek. Nagyon rövid idő alatt (2004–8) a Colegiul Noua Europă támogatásával megjelent nyolc kötetben a Septuaginta filológusok és patrológusok által készített román fordítása. Ez a kiadás szerkezetében, bevezetőiben és jegyzeteiben a francia *La Bible d'Alexandrie* kiadványt követi.

A Septuaginta láthatóan magára vonta a bibliakutatók figyelmét. A magyar bibliakutatásra még vár a nagy feladat, a Septuaginta magyar fordítása. Ezt a hiányt a határon túl, Délvidéken, Szabadkán Fehér Tivadar 2015-től kezdte pótolni. A Septuagintából lefordította és jegyzetekkel látta el Mózes öt könyvét. Remélhetőleg hamarosan következik a többi bibliai könyv fordítása is. 2019. szeptember 19–20. között a Pápai Református Akadémia szervezett egy Afrikai–Magyar Sep-

tuaginta Konferenciát. Reménykedünk abban, hogy a jövőben sikerül összefogni a magyar nyelvterület Septuaginta-kutatóit egy közös kutatási és fordítási projektben.

Gyulafehérvár biztosított helyszínt 2017. április 5–7. között annak a nemzet- és felekezetközi konferenciának (*Septuaginta, inkulturáció és az identitás őrzése* címmel), amelynek keretében több Septuagintát érintő kérdést megvitattunk. Külföldi meghívottjaink közül Siegfried Kreuzer és Martin Meiser a Septuaginta Deutsch belső munkacsoportjának a tagjai, és továbbra is a wuppertali Septuaginta-konferenciák szervezői. Erik Eynikel főleg a lexikográfiában szerzett tapasztalatot, mint a *Greek–English Lexikon of the Septuagint* (2004) egyik szerkesztője. Ezen a területen több évtizedes gyümölcsöző tapasztalatot tudhatnak maguk mögött. Velük együtt szeretnénk a Septuaginta fontosságára irányítani a magyar bibliakutatók és olvasók figyelmét, hiszen az ókori diaszpóra zsidóság, az Újszövetség és az egyház teológiájának megértése elképzelhetetlen az alexandriai Biblia ismerete nélkül. Tudjuk ugyanis, hogy az Újszövetség (ha nem is mindig, de) sok esetben a Septuaginta alapján idézi az ószövetségi próféciaikat és egyéb ígehelyeket.

Köszönetet mondok a konferencia előadóinak és a tanulmányok szerzőinek. Rendezvényünk nemzet- és felekezetközi jellege tanulmánykötetünkben is megmutatkozik. Tudott dolog, hogy a bibliai nevek, könyvek és néhány teológiai terminus technicus különböző formát öltött a protestáns és katolikus szakirodalomban. Konferenciakötetünkben ezeket a különbségeket meghagytuk, nem egységesítettük. Ez egyébként már több évtizedes gyakorlat a Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia köteteiben is.

Konferenciánk költségeit több lelkes adakozó támogatásából tudtuk fedezni. Itt köszönetet mondunk az időközben elhunyt Kovács Sándor kolozsvári főesperes-plébánosnak, Ft. Csiby József brassó-belvárosi és Ft. Fáy Leó Lórándt brassó-bolonyai plébánosoknak és egyházközségeiknek anyagi támogatásukért. Az anyagiakon túl öröm volt érezni, hogy a teológia művelésének támogatását fontosnak tartják. Intézményi háttér nélkül a konferencia szervezése csaknem lehetetlen. Köszönet a BBTE Római Katolikus Teológiai Karának, élén dr. Vik János dékánnak és a Gyulafehérvári Papnevelő Intézet rektorának, dr. András Istvánnak és vicerektorának, dr. Diósi Dávidnak a lelkes segítségért és támogatásért, valamint a diákoknak az előadások iránt mutatott érdeklődésért.

A tanulmánykötet megjelentetését szívesen vállalta a Szent István Társulat és a Verbum kiadó nevében ft. Szőcs Csaba igazgató. Köszönet Dicu Adrian tördelőszerkesztőnek a nehéz, ám szakszerűen végzett munkáért.

Reméljük, hogy a kedves olvasót kiadványunkkal segíteni tudjuk Isten Igéje kalandos útjának megértésében, és ösztönzést nyer annak továbbtanulmányozására.

Oláh Zoltán és Papp György
szerkesztők

Gyulafehérvár / Kolozsvár
2019. november 12.
Tours-i Szent Márton napján